

*Удовиченко Олександр Сергійович,
суддя Вищого господарського суду України,
голова Ради суддів господарських судів України,
член Вищої ради юстиції,
кандидат юридичних наук,
заслужений юрист України*

РАДА СУДДІВ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ СУДОУСТРОЮ

На сьогодні суддівське самоврядування стало невід'ємною частиною судової системи України.

Законом України «Про судоустрій і статус суддів» від 07.07.2010 р. № 2453-VI більш чітко визначено функції, роль і місце органів суддівського самоврядування в Україні, переглянуто законодавче регулювання їх повноважень, спосіб формування, їх систему та організацію діяльності.

Поряд з цим, Закон України «Про судоустрій і статус суддів» значно розширив повноваження Ради суддів господарських судів України. Так, відповідно до ч. 2 ст. 20 вказаного Закону голова місцевого суду, його заступники, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники призначаються на посади строком на п'ять років із числа суддів цього суду та звільняються з посад Вищою радою юстиції за поданням відповідної ради суддів. Звільнення їх з посад також здійснюється за таким поданням.

Тому одним з важливих напрямів діяльності Ради є кадрова робота, результатами якої є внесення подань Вищій раді юстиції щодо призначення суддів на адміністративні посади в господарських судах і звільнення їх з таких посад. Порядок цієї діяльності врегульований Положенням про Раду суддів господарських судів України та Положенням

про кадровий резерв на заміщення адміністративних посад у господарських судах.

Формування кадрового резерву забезпечує зайняття адміністративних посад у господарських судах усіх рівнів особами, які мають високий професійний рівень, організаторські здібності, належні ділові якості, високі моральні цінності. Кадровий резерв поповнюється за принципом альтернативної участі, тобто на одну адміністративну посаду має бути два та більше кандидатів. До резерву зараховуються судді, які вже обіймають відповідні адміністративні посади та можуть бути призначені на цю посаду на наступний строк; судді, які на час складання кадрового резерву обіймають адміністративні посади у господарських судах, але виявили бажання бути зарахованими до кадрового резерву на іншу адміністративну посаду, а також судді, які не займають адміністративні посади в господарських судах, але виявили бажання бути призначеними на такі посади.

Станом на лютий 2013 року в кадровому резерві нараховувалося 174 особи.

Кандидати на адміністративні посади в господарських судах, стосовно яких може бути внесено подання, обираються з числа суддів відповідного господарського суду, які включені до кадрового резерву на адміністративні посади в господарських судах України, виявили бажання бути призначени-

ми на адміністративну посаду і звернулись до Ради із заявою та подали необхідні документи. Після відкриття вакансії на адміністративну посаду протягом місяця проводиться засідання Ради, на якому приймається рішення щодо внесення до Вищої ради юстиції подання про призначення на цю посаду.

За період з серпня 2010 року по лютий 2013 року Радою суддів господарських судів України до Вищої ради юстиції було внесено 38 подань про призначення голів судів і 51 подання — про призначення заступників голів.

Усі рекомендовані кандидати були призначені Вищою радою юстиції на відповідні посади.

Другим, не менш важливим, напрямом роботи Ради суддів господарських судів України є вивчення організації діяльності господарських судів. З метою врегулювання порядку проведення вивчення організації діяльності судів Радою суддів господарських судів України було затверджено Методичні рекомендації щодо вивчення організації діяльності судів Радою суддів господарських судів України, які встановлюють порядок проведення таких заходів у координації з апеляційними господарськими судами та Вищим господарським судом України, а також Державною судовою адміністрацією України і містять перелік питань, які досліджуються у процесі вивчення.

У плані роботи Ради на півріччя визначається перелік місцевих та апеляційних господарських судів, у яких відбуватиметься вивчення організації діяльності. Окремим рішенням Ради затверджується склад робочої групи по вивченню організації діяльності конкретного суду. До її складу входять члени Ради суддів господарських судів України, а, за необхідності, до вивчення стану організації діяльності місцевого господарського суду можуть бути залучені окремі судді та спеціалісти апеляційного господарського суду, до округу якого входить відповідний місцевий суд.

Рішення про створення робочої групи та Програми ознайомлення зі станом організа-

ції роботи господарського суду завчасно, за півтора—два місяці, направляються голові відповідного місцевого або апеляційного суду, а також Державній судовій адміністрації. Саме цим місцевому або апеляційному господарському суду надається можливість провести певний «внутрішній аудит» і виявити можливі недоліки задля їх усунення.

Після закінчення ознайомлення з організацією роботи суду робоча група Ради суддів господарських судів України у місячний строк готує довідку, яка включає інформацію з питань, що були предметом вивчення Вищим господарським судом України чи апеляційним господарським судом і Державною судовою адміністрацією України. Дана довідка підписується всіма членами робочої групи Ради і надсилається до відповідного господарського суду з пропозиціями щодо вивчення виявлених недоліків з метою їх усунення. Голові господарського суду пропонується розробити заходи з підвищення ефективності та якості організації роботи суду, надати письмову інформацію стосовно виконання даних заходів, а також інформацію щодо конкретних посадових осіб, у роботі яких було виявлено недоліки. Голова господарського суду в місячний строк з дня отримання довідки робочої групи зобов'язаний надіслати інформацію про організацію діяльності суду і про проведену роботу з усунення недоліків.

На підставі підсумків, викладених у довідці, робоча група рекомендує Раді суддів господарських судів України розглянути та заслухати інформацію, надану головою відповідного господарського суду стосовно стану організації діяльності суду та щодо стану проведеної у суді організаційної роботи з усунення виявлених недоліків.

Вивчення Радою суддів господарських судів України організації діяльності судів дозволяє виявити проблемні питання у діяльності судів і вжити заходів, необхідних для їх вирішення.

Загалом, оновленою Радою було здійснено вивчення організації діяльності 18 господарських судів з 7 апеляційних округів, а саме: трьох апеляційних господарських судів та 15 місцевих господарських судів.

Таким чином, діяльність Ради суддів господарських судів України спрямована на виконання основних завдань суддівського самоврядування, передбачених Законом України «Про судоустрій і статус суддів»: створення належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, утвердження незалежності суду, забезпечення захисту суддів від втручання в їх діяльність, а також підвищення рівня роботи з кадрами у системі судів.

І саме завдяки розширенню повноважень органів суддівського самоврядування, зокрема законодавчому закріпленню механізму призначення голів судів та їх заступників за поданням відповідної ради, спостерігається посилення ролі органів суддівського самоврядування у вирішенні питань внутрішньої організації судової влади, що сприяє підвищенню відповідальності керівного складу судової влади безпосередньо перед суддівською спільнотою.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р.
2. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» № 2453-VI від 07.07.2010 р.
3. Закон України «Про Вищу раду юстиції» № 22/98-вр від 15.01.1998 р.
4. Сучасне управління в суді : навч.-практ. посіб. / відп. ред.: проф. І. П. Голосніченко (Україна), проф. Пітер Г. Соломон молодший (Канада). — К. : Юрінком Інтер, 2010. — 528 с.
5. Положення про Раду суддів господарських судів України : затверджено конференцією суддів господарських судів України 15.09.2010 р.
6. Положення про кадровий резерв суддів на заміщення адміністративних посад у господарських судах України : затверджено рішенням Ради суддів господарських судів України від 12.11.2010 р.
7. Матеріали конференцій Ради суддів господарських судів України від 20.08.2010 р.; від 15.09.2010 р.; від 24.10.2011 р.; від 23.11.2012 р.
8. Методичні рекомендації щодо вивчення організації діяльності судів : затверджені рішенням Ради суддів господарських судів України від 15.09.2011 р.
9. Матеріали рішень Ради суддів господарських судів України щодо результатів вивчення організації діяльності господарських судів України за 2011—2013 рр.